

איש חי רב פעלים רודף צדקה וחסד
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק
 כולל דחסידי סוכטשוב
 כולל "סנה משה"
 ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
 בית מדרש
 למגידי שיעור "דף היומי"
 חתום סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה החשובה רודפת צדקה וחסד
מרת ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 709

מסכת שבת פ"א - פ"ז ♦ כלאים א', ז' - ב', ב'

בס"ד, י' טבת תשע"ג

השבוע בגליון

- ♦ מדוע יום הנס לא נקבע לפי תאריך החודש?
- ♦ המצרים גילו בקיאות בהלכות שבת
- ♦ יום פטירת מרים הנביאה
- ♦ דרשת "שבת הגדול"
- ♦ הרכבה והאבקה

- ♦ "זה העציץ ילך לנהר..."
- ♦ "גבר" תמורת גבר
- ♦ כפרות בערב ראש השנה
- ♦ איסור כלאים
- ♦ "שבת הגדול" על שום מה?

דבר העורך

מדמעות לריקוד

בעשרה בטבת החל המצור של נבוכדנאצר על ירושלים. **התוצאות** היו הרסניות. ממלכת יהודה, יושלים ובית המקדש הראשון - חרבו; יהודים רבים עונו, נרצחו ונהרגו, והעם שונתר בציון הגולה לבבל. **בתקופה** זו בה מתאבלים על החורבן הנורא, מן הראוי לספר את המעשה הבא.

מעשה ביהודי מבוגר שהקדיש את חייו לשמש את תלמידיה של ישיבת פוניבז'. באהבה ובמסירות היה מקרצף את מרצפותיה, מבריק מעקותיה ומבהיק את שמשותיה.

ניצול שואה היה האיש. רק הוא ניצל. אשתו וילדיו נותרו שם, בעמק הבכא. **עריצי** ובודד עלה לארץ הקודש, וכשם שבא בגפו כך נותר בגפו, מכונס בתוך עצמו, אינו מדבר על שאירע 'שם', אך בנפשו פנימה התרגשו סערות אדירות של הרהורים גוים ומחשבות מעיקות על העולם שחרב ואיננו. מעת לעת היתה מרה שחורה מתפשטת בכל ישותו. לבו השבור לא הכיל את הכאב הנורא. עצב ויגון קהה השתרגו על נפשו העדינה ואיימו לחנקו נפש. או-אז היה פונה ירושלימה אל האדמו"ר מגור זצ"ל, בעל "בית ישראל", שופך את לבו ואת נפשו והאדמו"ר קיבלו בסבר פנים יפות, האזין לכל אשר לו ונסך בו כוחות עד יעבור זעם וחוזר לחילה.

היה זה בשמחת תורה. **בחורי** הישיבה רקדו בעוז עם ספרי התורה, ובתווך הרב כהנמן זצ"ל, מייסד הישיבה, מן הצד עמד השמש הזקן, מחא כפיים מיובלות בהתרגשות בעודו נפעם מן הריקודים, משמחת התורה ומבחורי החמד שקיפצו בעליזות לכבודה של תורה.

עוד החיוך נסך על פניו, חלפו מול עיני רוחו דמויותיהם של ילדיו הקטנים. פנים גדושי אושר ילדותי, תמימות,

◀

דף פא/ב האי פרפיסא

"זה העציץ ילך לנהר..."

כמעט בכל קהילות ישראל נהוג לערוך "כפרות" בערב יום כיפור. מרן רבי יוסף קארו כותב נחרצות (שולחן ערוך או"ח סי' תר"ה): "מה שנוהגים לעשות כפרה בערב יום כיפורים לשחוט תרנגול על כל בן זכר ולומר עליו פסוקים, יש למנוע המנהג". הרמ"א חולק על כך: "ויש מהגאונים שכתבו מנהג זה, וכן כתבו אותו רבים מן האחרונים, וכן נוהגין בכל מדינות אלו ואין לשנות, כי הוא מנהג ותיקין".

המקור הקדום ביותר למנהג עריכת כפרות הוא דברי הגאונים המצוטטים באריכות על ידי רש"י בסוגייתנו (הגר"א או"ח סי' תר"ה, "חתם סופר" בחידושיו למסכתנו בשם המגן אברהם סי' תר"ה סוף סק"ג).

גמרתנו עוסקת ב"פרפיסא", שהוא עציץ שגדלים בו זרעונים שונים. רש"י כותב (ד"ה "האי פרפיסא"), כי עציץ זה אינו כיתר העציצים, אלא ייעודו לכפרות: "ובתשובת הגאונים מצאתי שעושין חותלות מכפות תמרים, וממלאין אותם עפר וזבל בהמה, ועשרים ושנים או חמישה עשר יום לפני ראש השנה עושין כל אחד ואחד לשם כל קטן וקטנה שבבית, וזורעים לתוכן פול המצרי או קיטנית, וקורין לו פרפיסא וצומח, ובערב ראש השנה נוטל כל אחד שלו, ומחזירו סביבות ראשו שבעה פעמים, ואומר: זה תחת זה, וזה חליפתי וזה תמורת, ומשליכו לנהר".

מדוע ולמה?

חתם סופר זצ"ל כותב (שם), כי באים לרמז בכך, שאם נגזר על האדם שזרעו יכלה בשנה הבאה, הרי שקללה זו תחול על הזרעונים שבעציץ. כמו כן, בימיהם תינוקות רבים נספו במחלת ה"אסכרא" המביאה למיתת חנק, ולפיכך זרקו את העציץ לנהר "ובזה יכופר לו ולבניו ויחיו", שהרי החייב במיתת חנק, "או טובע בנהר או מת באסכרא".

"**גבר**" תמורת **גבר**: שנים אחר כך כבר נהגו לשחוט תרנגול לכפרה. הרא"ש בפסקיו (יומא פ"ח סי' כ"ג) מביא מנהג זה על כל פרטיו, ובהתייחסו לשאלה מדוע תרנגול דווקא ולא בעל חיים אחר, השיב כי יתכן שמנהג זה התקבל מפני שהתרנגול הוא בעל החיים המצוי ביותר בבתים. אכן בקהילות עשירות נהגו לערוך כפרות בבעלי חיים מצמיחי קרניים, להזכיר את אילו של יצחק. כמו כן הוא מציין, כי התרנגול קרוי "גבר", ולפיכך העדיפוהו בעת כפרה של גבר תמורת גבר.

צעילוי נשמת

הר"ר **יהושע השיל רייזמן** ז"ל
 ב"ר חיים ז"ל
 נלב"ע י' בטבת תשס"ט
תנצב"ה
 הונצח ע"י חתנו ידידנו הר"ר **חיים פינק**
 ומשפחתו שיחיו - תל אביב

צעילוי נשמת

הר"ר **יששכר בן דוד** ז"ל
 ב"ר יעקב צבי ובת שבע ז"ל
 נלב"ע ט"ו בטבת תשנ"ה
תנצב"ה
 הונצח ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

הר"ר **אריאל זליכוב** ז"ל
 ב"ר צבי הכהן ז"ל
 נלב"ע י"ב בטבת תש"ע
תנצב"ה
 הונצח ע"י משפחות **זליכוב** שיחיו - ת"א

לעילוי נשמת

הר"ר **משה יהודה למפרט** ז"ל ב"ר אהרון שלמה הלוי ז"ל נלב"ע י' בטבת תשס"ח
 ולע"נ מרת **גיטל למפרט** ע"ה ב"ר מאיר ז"ל נלב"ע י"ג בטבת תש"ע **תנצב"ה**
 הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

ראוי לציין את דברי האחרונים, כי יש להקפיד ליטול לכפרות בעלי חיים שאינם ראויים לעלות על המזבח כקרבן, כדי שלא ייוצר חס וחלילה בלבול וטעות, ולא יחשיבו את הכפרות לקרבן ("משנה ברורה" שם ס"ק ד).

כיום מנהג עריכת כפרות חוצה קהילות ועדות, גם בני עדות המזרח הסרים למרותו של המחבר, זאת לאחר שרבי חיים ויטאל כתב בשם רבו האר"י ז"ל, שנהגו מאד לקיים את מנהג הגאונים בערב יום כיפור ("כף החיים" סי' תר"ה ס"ק ה').

מעניין לציין, כי היעב"ץ כותב ("שערי שמים" ק"ב ע"א), כי גם בימינו, מי אשר אין ברשותו תרנגולים לעריכת כפרות, ואף ממון אין לו לכפרות, ייטול זרעונים אלו ויערוך עמם כפרות.

כפרות בערב ראש השנה: לקראת סיום נציין, כי אנו נוהגים לערוך כפרות בערב יום כיפור, כפי שכתב הרא"ש הנזכר, ברם, רש"י בסוגייתנו המביא מנהג זה כתב, כי עורכים כפרות בערב ראש השנה.

דף פד/ב מנין לערוגה שהיא ששה

איסור כלאים

אף על פי שאין בידינו תלמוד בבלי על מסכת כלאים, בפני לומדי הדף היומי עומדת הזדמנות נדירה, לרכוש יסודות ומושגים חשובים מענייני איסור כלאים, שכן, דף שלם במסכת שבת הוקדש לענייני "ערוגה".

"כלאים"

מונח זה, המזעזע את אמות הסיפים של בית המדרש בשעה שדשים בו, כולל בתוכו שלשה סוגים של כלאי הקרקע: כלאי זרעים, כלאי הכרם והרכבת אילן, ושלשה סוגים אחרים: כלאי בגדים - שעטנז, כלאים של בעלי חיים בחרישה, וכלאים בהרבעה. נמצא את ההזדמנות כדי לרכוש רקע חשוב על כלאי זרעים, ובד בבד נשים את ליבנו למחלוקת ראשונים חשובה ביותר בכלאי זרעים.

איסור כלאי זרעים קובע, כי אסור לזרוע זרעים בערבוב, שנאמר "שדך לא תזרע כלאים". כלאי זרעים. כלאי הכרם הוא איסור נוסף, אשר לפיו אין לזרוע בכרם זרעים מסויימים [הכלאים גם נאסרים בהנאה]. בשונה מכך, זרע ונטיעת אילן מותר לזרוע בסמיכות, ואילו הרכבת אילן על אילן, אסורה.

משפט פלאי מופיע ברש"י בסוגייתנו כמו גם במסכת בכורות (נד/א) והוא גורר אחריו תגובה נדירה של בעלי התוספות. רש"י כותב, כי עיקר איסור כלאים הוא בעירבובם, אפילו בכלאים של "כלאי הכרם" האסורים מן התורה, וקל וחומר בכלאים של "כלאי זרעים" האסורים **מדרבנן**.

בעלי התוספות, כמו גם כל לומד מצוי, מתפלאים ביותר, הן גמרות מפורשות קובעות כי כלאי זרעים אסורים מן התורה, ולכך נתכוונה תורתנו באמרה "שדך לא תזרע כלאים". בעלי התוספות תמהים פעמים רבות בסוגיות הש"ס על סבם רש"י, מקשים עליו, פורכים את שיטתו, אך זאת הפעם הם כותבים (בכורות שם): "ודומה שהוא טעות סופר"! הם הגיעו למסקנה, כי דבריו לא יתכנו כלל ועיקר. אכן, ראוי לציין, כי רש"י עצמו כותב במסכת קידושין (לט/א ד"ה "והא"), כי כלאי זרעים אסורים מן התורה.

ערוך השולחן (יו"ד סי' רצ"ו סעי' ב') טוען, כי רש"י מצדד בלשונו זו בצד אחד למחלוקת גדולה בראשונים, על אודות אופן איסור זריעת כלאי זרעים. יש מן הראשונים הסוברים, כי איסור התורה בכלאי זרעים מתייחס לזריעת שני המינים יחד. לאמר, לאחר שמין אחד כבר נזרע באדמה, אין מניעה לזרוע לצידו את המין השני. מעתה, לשיטה זו, האיסור הוא בזריעת הכלאים, ולא בעובדת צמיחתם בעירבוביה של שני מיני זרעים זה לצד זה. ראשונים אחרים חולקים וסוברים, כי איסור כלאי זרעים תקף הן יחד והן כאשר מין אחד כבר נזרע.

רש"י, איפוא, מתייחס לנידון משנתנו, שיעור ההרחקה בין שני מינים של זרעים, כדי שלא יהיו כלאים. על כך כותב רש"י, כי חיוב הרחקה זה בכלאי זרעים הוא מדרבנן, מפני שמן התורה, כל עוד אינו זורעם יחד, אין איסור כלאים כלל.

[מחלוקת הראשונים הנ"ל מתבססת על רבי יאשיה שניפק להלכה, כי בכלאי הכרם נאסרה זריעת הכלאים יחד בלבד וככל הנראה רש"י סבר, כי לכל הדעות כלאי זרעים נאסרו רק בזריעתם יחד].

משהגענו עד הלום, ראוי לברר איזה מעשה נחשב כזריעת שני המינים יחד, ואיזה מעשה נחשב כזריעתם בנפרד. חזון איש זצ"ל (סי' ב' ס"ק ח) מצדד, כי כל עוד זרע המין הראשון שנזרע באדמה לא השריש, אסור לזרוע את המין השני בסמוך לו, והעושה כן עובר על איסור תורה [עיי"ש סי' א' ס"ק ז' שיתכן שצריך שבעת זריעת המין הראשון יכוון לאיסור כלאים]. רק לאחר השרשת הזרע באדמה, תהליך המתרחש שלושה ימים לאחר הזריעה, סר איסור התורה אך איסור דרבנן עדיין תקף, גם לאחר מכן [לשיטת ראשונים זו, אף כלאים הנזרעים על ידי שני בני אדם, כל אחד מין אחד, אינו איסור תורה, מפני שאין כאן מעשה זריעת עירוב, חז"א שם].

נדערי תככים וערמומיות. ילדים יהודים טהורים וקדושים שנרצחו בטהרתם ובקדושתם. כפיו האטו את מחיאותיהם, עד שפסקו לחלוטין. שרירי פניו המחייכים רפו והפכו לעווית וגופו החל רוטט למראה חזיון נורא-הוד שעלה בהרהורי, מה היה אם. אם לא היו ילדיו בבת עינו נרצחים על ידי הנאצים ימ"ש, וודאי היו רוקדים כעת במרץ ומפזזים לכבוד התורה. ניצוצות של אושר היו בורקים מעיניהם והוא היה משתלב ביניהם, כתף אל כתף ורוקד עמם בשמחה ובהתלהבות. אם לא היו נרצחים.

עתה אפר עצמותיהם הצעירות מפוזר אי שם. **ש**קית הדמעות שבעיניו, שדעיר דרוכה היתה לספק חומר מרוה לעיני בעליה הדווי, כבר פתחה את נתיקה בעת שרגליו נשאוהו בכבודות אל הרב מפונוביז ועקרה מרה וגדולה יצאה מפיו: "רבי! הילדים!".

לא היה צורך ביותר מכך. הרב מפונוביז בעצמו איבד את רעייתו ואת ילדיו בימי האופל, ויבכו שניהם איש על צוואר רעהו, על מה שהיה ועל מה שהיה יכול להיות. **מ**יד אחר כך נשא הרב מפונוביז את ראשו ויאמר: "עליהם איננו צריכים לבכות. הם נרצחו על קידוש ה' והתעלו לדרגות גבוהות ונשגבות, כגן עדן מנוחתם, אפופים אושר נצחי. הם בחברת הצדיקים הקדושים והטהורים.

אנחנו צריכים לבכות עלינו, שנותנו כאן בעולם הזה, לדאוג שהחיים שניתנו לנו במתנה על ידי בורא עולם, אכן יהיו מנוצלים למטרתם האמיתית. אם יום אחד שקיבלנו לחיות כאן, לא נמצא כיאות, כלום איננו משמדים אותו ושורפים אותו כלה לאפר עד אשר דק? **ח**יבק הרב מפונוביז את השמש הדווי, והחלו השניים לרקוד בצוותא. אט, אט. עיניים דומעות ורגליים וקודות הריקוד עלה והתפשט גם על פניו של האיש הדווי, עד ששבנו פניו לחייך. יש עוד מה לעשות בעולם הזה. כל יום הוא מתנה. הרגליים נישאו, בחורים הצטרפו, ויגדל המעגל, ויגברו הריקודים ואת המסר שהונח בליבם של הנוכחים, העבירו הם לדורות הבאים. כל יום הוא מתנה וצריך להשתמש בה כיאות.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת ב"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק.

סקפ: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

לומדים בשלמות

שיחה עם

הגאון רבי אליהו מונק שליט"א
מגיד שיעור ותיק בדף היומי
בבית הכנסת הגדול בבני ברק
השיעור מתקיים מדי יום
בשעה 19:20

עם רבבות הלומדים בשלמות, ומוסיפים מדי יום לימוד משנה מסדרי זרעים וטהרות, נמנים לומדי דף היומי ותיקים עם לומדי דף היומי שהצטרפו זה עתה במחזור הלימוד הנוכחי. כולם כאחד, גומרים את ההלל על הרעיון הנפלא מבית מדרשה של 'מאורות הדף היומי' ובהצלחת גדולי הדור שליט"א, לסיים את לימוד הש"ס בשלמות. השיחה מיוחדת, פנינו למגיד שיעור ותיק, שהחל בלימוד מחזור שלישי בדף היומי, ה"ה הגאון הרב מונק שליט"א. בעדות אישית, מספר לנו הרב מונק על הרעיון הכביר, שחולל מהפכה בשדה לימוד הדף היומי.

איך התקבל לימוד המשנה בקרב חברי השיעור?
 הרב מונק שליט"א: לומדי השיעור קיבלו בברכה ובאהדה רבה את לימוד המשנה. לימוד המשנה נתון רווח אדיר - לסיים את הש"ס כולו, בהשקעה מועטת - עוד כמה דקות בודדות של שיעור מדי

דף פז/ב ואותו יום חמישי בשבת היה

"שבת הגדול" על שום מה?

בין אלף שמונה מאות שישים ושתיים הסימנים שבארבעת חלקי ה"שולחן ערוך", קיים סימן אחד בודד אשר נכתב על ידי מרן רבי יוסף קארו, שאינו כולל הלכה, דין או מנהג, וייעודו אינו אלא ליידיענו על אודות כינויו של יום מסויים. מדובר בסימן ת"ל בחלק אורח חיים, בו נאמר כך: "שבת שלפני פסח קורים אותו שבת הגדול, מפני נס שנעשה בו", והרמ"א מוסיף על כך את מנהג אמירת ההגדה בשבת זו.

על חשיבותה של "שבת הגדול" יעמדו לומדי הדף היומי בסוגייתנו.

בגמרא נאמר, כי מועד שחיטת קרבן פסח בעת יציאת מצרים היה ביום חמישי. בעלי התוספות מעירים (ד"ה "ואותו"), כי מאחר שקניית קרבן פסח היתה בי' ניסן, הרי שהיא נערכה בשבת ולפיכך, "על כן קורין אותו שבת הגדול, לפי שנעשה בו נס גדול, משום שעל ידי קניית הפסח אירעה מלחמת מצרים עם בכוריהם, שנודע להם על ידי כך את מכת בכורות המתעתדת לבוא עליהם". כלומר, קרבן פסח הוא על שם ש"פסח ה' על בתי בני ישראל במצרים" בעת מכת בכורות. כאשר היהודים נשאלו על דבר הקרבן, השיבו, כי עוד ימים אחדים הקב"ה יהרוג את בכורי מצרים. או אז המצרים הכו באבותיהם שלהם, כדי שישררו את ישראל.

מדברי בעלי התוספות נראה, שהכינוי "שבת הגדול" נפוץ בין העם, אך לא רבים ידעו את מקורו. גם בספר "האורה" שחיבר רש"י נאמר ("דין שבת הגדול"), שנוהגים לקרוא כן את השבת, אך אין יודעים על מה ולמה. רש"י מפרש, כי "שבת הגדול" קרויה על שם נס שנעשה בה עם קניית הפסח, שהמצרים רגזו על כך שאלוהיהם, הלא הם הכבשים, עומדים לשחיטה, ואך בנס לא הזיקו את ישראל.

טעם זה מעורר תמיהה מסויימת, שהרי כל הימים שמי' ניסן עד ערב פסח היו "ימים גדולים" שהמצרים לא הזיקו בהם לישראל? בית יוסף (שם) עומד על כך ומבאר, כי עיקר כעסם של המצרים היה ביום הראשון, לאחר מכן הם כבר התרגלו.

מדוע יום הנס לא נקבע לפי תאריך החודש? עדיין יש לברר, מדוע יום הנס נקבע לפי יום השבוע שחל בו הנס ולא לפי תאריך החודש, י' ניסן, כפי שאנו נוהגים לגבי יתר המאורעות. מספר תשובות נאמרו בדבר. הב"ח (שם) והט"ז (ס"ק א') כותבים, כי בי' בניסן עלו העם מן הירדן בעת שנכנסו לארץ ישראל. לו י' בניסן היה "היום הגדול", היו טועים כי תאריך זה נתייחד מפני כניסתם לארץ, ולא מפני נס מצרים.

המצרים גילו בקיאות בהלכות שבת: רבי מרדכי יפה בעל הלבושים כותב (שם, סעי' א' ומוכא ב"פרישה" שם), כי הנס נקבע לשבת, מפני שעל ידי שהתעסקו עם השה למרות איסור "מוקצה", נודע למצרים כי זו מצווה מן התורה הדוחה איסור מוקצה, ולפיכך הם החלו להתעניין במה נצטוו היהודים. ואילו ה"פרישה" כותב, כי שמע שעיקר הפרסום בקרב המצרים לכך שהיהודים קנו כבשים לשם שחיטה, באה מפני ידיעתם שהיהודים נזהרים בשמירת שבת, ובין היתר אינם קושרים מאומה, לבלתי עבור על מלאכת "קושר". כאשר הם ראו את היהודים קושרים את השה, שאלום על מה ולמה, והשיבו, כי אין זה קשר של קיימא, שהרי השה עומד לשחיטה... שבת קודש, איפוא, היוותה גורם מכריע להיווצרותו של הנס, ולפיכך נקבעה כ"שבת הגדול" לזכר הנס.

יום פטירת מרים הנביאה: מעניין לציין את טעמו של מגן אברהם (ס"ק א'), כי י' בניסן אינו ראוי להקבע כיום שמחה על הנס, מפני שהוא יום תענית על פטירת מרים הנביאה (ועיי' "פרי מגדים").

דרשת "שבת הגדול": היו שביכרו טעמים אחרים לקביעת "שבת הגדול", ביניהם טעמו של מהרי"ל, כי בשבת זו נהגו הרבנים לדרוש בפני הקהל ולומר פיוטים ארוכים, והרי היא דומה ליום כיפור הנקרא "יום צומא רבה" מפני אריכות התפילות והתחנונים ("מנהגי מהרי"ל"). טעם נוסף נאמר, כי שבת הגדול כונתה כן על שם שבהפטרה של שבת זו מזכירים את יום ה' הגדול (עיי' הגי' מהרש"ל לטור).

י' בניסן חל בשבת? אין ראוי לסיים מאמר זה בלא לציין כי חכמי הדורות דנים בארוכה, כי הטעם העיקרי שכתבו הראשונים ז"ל מתבסס על כך, שי' בניסן חל באותה שנה בשבת. ברם, בסוגייתנו מבואר, כי יתכן שנושא זה שנוי במחלוקת רבתי בין רבי יוסי לרבנן. לדעת רבנן פסח מצרים חל ביום שישי, ואם כן, קניית הפסח התרחשה ביום ראשון וכדי ליישב את ה"תניא בסדר עולם"

לומדים בשלמות - המשך

יום. השילוב הזה של השקעה כה מועטת ופרי כה מבורך, הוא שילוב מיוחד ואהוב על לומדי השיעור.

מתי לומדים את המשניות בשיעור?

הרב מונק שליט"א: "אצלנו בשיעור, לומדים את המשנה בתחילת השיעור, לפני לימוד הדף היומי. בדרך כלל, מדובר בדקות בודדות, אלא אם כן מדובר בנושא חדש, שיש צורך להרחיב עליו את הדיבור, ואז זה לוקח קצת יותר זמן". האם בשיעור אתם לומדים את המשנה עם הביאור הייחודי שבסוף הגמרות שבהוצאת 'מאורות הדף היומי'?

"בשיעור עצמו, אנו קוראים את המשנה ומבארים אותה. תוך כדי, אני שם לב שיותר ויותר לומדים 'מציצים' בביאור הערוך היטב, בשפה שווה לכל נפש, ומעשירים את ידיעותיהם והבנתם במשנה שלמדה".

"אספר אפיזודה קטנה" - מטעים הרב מונק שליט"א: "פנה אלי אחד מלומדי השיעור הותיקים, והתלונן שבזמן השיעור אנו לומדים רק את המשנה ופסטה, ואין את היכולת להתעמק בלימוד המשנה ולהרחיב עליה את הדיבור.

סיפרתי לו, שבסוף הגמרא שבידיו יש ביאור מקיף, ערוך היטב ומסוגנן כדבעי, הכולל הסבר על המשנה, הרחבת דברים, ממש ביאור מלא תוכן מעניין על המשנה. אין לתאר את השמחה שהיתה מנת חלקו בשעה ששמע את דבריי, ומני אז מדי יום הוא לומד את הביאור שבסוף הגמרא. לדבריו, יותר משהוא שמח על הביאור עצמו, הוא שמח לגלות כי חשבו על הבעיה שלו, והכינו לה את הפיתרון הטוב ביותר מבעוד מועד...".

כיצד תוכלו להגדיר את תרומתה של המשנה לשיעור ותיק כשלכם?

הרב מונק שליט"א: "בשיעור אצלנו, יושבים אנשים שזו להם הפעם השלישית שהם מתחילים ש"ס. הם זוכרים היטב, כי בעבר - במחזור השני של לימוד הש"ס, כל אימת שהגמרא מביאה משנה או ברייתא מסדרי זרעים וטהרות, הם חשים 'אבודים'. הנושא לא מוכר, לא ידוע, ואז חולף הרהור במוחם 'הרי גמרת ש"ס, איך ייתכן שיש משנה שאינני מבין על מה היא דנה? איך יתכן שאני לומד ברייתא, ואיני יודע דבר וחצי דבר על הנושא בו היא עוסקת?"

אחרי לימוד המשנה מדי יום, הם מרגישים שהם 'ממלאים את החלל'. הם יוצרים מציאות חדשה בשיעור, שגמר הש"ס יהיה הפעם גמר ש"ס אמיתי, שאחריו לא יהיה נושא בש"ס שיהיה זר להם. זו תחושת סיפוק אמיתית".

תחת הרושם מדבריו המאלפים של הרב מונק שליט"א, אנו נפרדים ממנו לשלום, תוך כדי שהוא מפטיר אחריו: "ההמלצה שלי, אם יש עוד מישהו שטרם הצטרף ללימוד בשלמות - משנה מדי יום, זה הזמן להצטרף, ואל תאמר לכשאפנה אשנה!"

לעילוי נשמת
 מרת **חנה צירל וינדרבוים** ע"ה
 ב"ר ישראל יעקב ז"ל נלב"ע י"ד בטבת תשס"א
תנצב"ה
 הנוצח ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
 הר"ר **יחזקאל ברוך רפפורט**
 CHARLES RAPAPORT ז"ל
 ב"ר אהרן ז"ל נלב"ע י"א בטבת תש"ס **תנצב"ה**
 הנוצח ע"י משפחת ריישער - שיחיו
 ארה"ב - The Reischer family

לעילוי נשמת
 הר"ר **יחיאל מאיר אנגלרד** ז"ל
 ב"ר דב בעריש ז"ל נלב"ע ט' בטבת תשנ"ה
תנצב"ה
 הנוצח ע"י בתו
 גב' **ברכה לנגה** ומשפחתה שיחיו

המובא בגמרא להלן פח/א, בהכרח שזו דעת רבנן ולכאורה הלכה כמותם] ("חק יעקב" שם ס"ק ב'). תשובות שונות קיימות לשאלה זו (ראה מג"א ר"ס תצ"ד ובפוסקים נוספים).

מאמר על משנה מסדר זרעים הנלמדת עם הדף היומי

כלאים, פרק א', משנה ז': אין מביאין אילן באלן ירק בירק...

הרכבה והאבקה

הפרק הראשון של מסכת כלאים עוסק גם בהרכבת אילנות ממינים שונים, כגון הרכבת ענף של תפוח לתוך גזע אתרוג, האסורה מן התורה (רמב"ם, הלכות כלאים, פרק א', הלכה ה'). הלכות אלו מעשיות ביותר לבעלי פרדסים, כי מטבע הדברים העוסקים בענף זה מנסים להשביח את מיני העצים באופנים שונים.

יש לדעת כי פוסקים רבים נוקטים שלא רק מעשה ההרכבה אסור, אלא גם אסור לקיים אילן מורכב ויש לעקרו (שולחן ערוך, יו"ד, סימן רצ"ה, סעיף ז'). על אודות מקורו של איסור זה נחלקו הדעות אם הוא מן התורה (לבוש, שם) או מדרבנן (ראה חזון איש, כלאים, ב' ט'). ראשונים אחרים סוברים כי אף מדרבנן אין איסור לקיים אילן מורכב, ולדעתם אין האיסור אלא בפעולת ההרכבה ולא בתוצאותיה (כל בו, סימן צ"א, וראה עוד באנציקלופדיה לתלמודית, ערך כלאי אילן, מעמ' 578 ואילך) [יצוין כי הדיון הוא לגבי האילן המורכב עצמו ולא לגבי תולדותיו, ומותר לקחת ענף מעץ מורכב וליטעו במקום אחר - שו"ע, שם].

כידוע, אחת מנפלאות הבריאה היא ההֶאֱבָקָה בין פרחים, צמחים ואילנות. האבקה מועברת באמצעות רוחות, פרפרים ובעלי חיים אחרים. הדבורים ידועות כמאביקים המתוחכמים ביותר בעולם החרקים; אורח חייהן מותאם במיוחד לחיי שיתוף עם צמחי הפרחים. הדבורים ניזונות מצוף, אך מאכילות את זחליהן גם באבקה. עקב כך, הן פוקדות קשת רחבה ביותר של פרחים. הן מסוגלות להבחין בין דגמי פרחים שונים. דבורת הדבש, וכן מינים מסוימים של דבורי בר, מקפידים על הפרדה בין אבקות פרחים ממקורות שונים. בכל גיחה חדשה מהכוורת, דבורת הדבש פוקדת פרחים ממין צמח יחיד. עובדה זו מהווה יתרון עבור הצמחים המְאֱבָקִים, משום שכל האבקה שהן מייצרות מועברת אך ורק בין פרחים של אותו המין, ואינה 'מבוזבזת' בפרחים אחרים.

השאלה המתבקשת היא: האם מותר לגרום להאבקה מאילן אחד לסוג אילן אחר? הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל נקט שהדבר מותר, ונימוקו עמו: איסור הרכבה הוא להרכיב מין אילן אחד ב'מין אילן אחר. כלומר, להרכיב שני מינים שכל אחד מהם ראוי בפני עצמו להצמיח. ברם, האבקה אינה בת יכולת הצמחה, ואי אפשר להגדירה כמין אילן, ולפיכך מותר הדבר (כשרות ארבעת המינים, עמוד קפ"ב).

לדעת הגרש"ז אוירבאך, אף מותר להזריק לעץ תרכובות ומיצים לשם השבחתו, אף על פי שהם ניטלו מעצים הנחשבים ככלאים כלפי עץ זה, לפי שאותם תרכובות ומיצים אינם ראויים להצמיח ואין הזרקתם נחשבת כהרכבת שני מינים.

פנינים

דף פג/ב אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה
להתעורר על התורה
 רבי ברוך פרנקל תאומים, ה"ברוך טעם", עסק בתורה בהתמדה גדולה במשך כל ימי חייו. בצעירותו, מפני התמדתו, השתמש במנורה מסויימת להאיר לו את הלילות בהן שקד על לימודיו. תאורה זו בערה בחומרים שהזיקו לו לראייתו בשנותיו המאוחרות עד שעיניו כמעט וכהו.
פעם התבטא בקשר לכך, ואמר: מאחר שעיני כהו מפני עמלי בתורה, והרי סומא חשוב כמת, הרי שזכיתי להמית עצמי על התורה...

שיעור חדש לתושבי רעננה

הננו הוודיע על פתיחת שיעור חדש בדף היומי

בית כנסת "קול חיים"

רח' ביאליק 3
 בשעה 08:15 בבוקר

מפי מגיד השיעור
הרב אפרים סיני שליט"א
 תפילת שחרית בשעה 07:15

לעילוי נשמת

הר"ר **דוד גוטווקס** ז"ל
 ב"ר יוסף ז"ל נלב"ע י' טבת תשנ"ד
תנצב"ה

הונצח ע"י בנו וכלתו הר"ר יוסף ז'בוג' מרת גניה
גוטווקס וכדיו שיחיו - אנגלווד, ניו ג'רסי

עשרות אלפי גמרות מודפסות ונלמדות לעילוי הנשמה המונצחת בעמוד הגמרא

הקדם והנצח את נשמות יקיריך ז"ל

שיום הזיכרון שלהם חל בחודשים:
ניסן - אייר - סיון - תמוז

בגמרא המיוחדת "מהדורת כתר הש"ס" בהוצאת "מאורות"

לפרטים והרשמה: טל. 03-5775307 פקס. 03-7601020

